

nato prav toplo pristop k društvu »Jubilejska Samopomoč« ter naročitev »Slov. Šol. Matice« in drugih po učitelstvu izdanih šol. listov.

Med predlogi se sprejmo soglasno sledeči: Ker dobivajo okr. cestnarji kot javni funkcionarji svoje plače mesečno poštne prosto, naj skrbi štaj. »Zveza«, da se bo isto godilo za učitelstvo.

Zavezi se dovoli prispevati za izredne stroške, provzročene zaradi jubilejske slavnosti, K 10.

Glede regulacije učiteljskih plač na Štajerskem se sprejme na predlog tov. Kelca sledeča resolucija: Vsa učiteljska društva na Štajerskem naj store sklep, ki naj Zveza z Lehrerbundom — tudi Zaveza predloži dež. odboru štajerskemu in vsem dež. ter dež. poslancem, naj ti delujejo na to, da se učiteljske plače uvrste od XI. do VIII. činovnega razreda drž. uradnikov; dokler se to ne zgodi, naj se učiteljske plače regulirajo vsaj po predlogu štaj. Lehrerbunda. Sila je priklopila že do vrhunca, najbolj pri mlajšim učitelstvu.

Da se ognejo kompetentje na razna učit. mesta nepotrebnim stroškom, se sklene, naj se v takih zadevah prošnji kopre obrnejo na predsednika učit. društva, ki bo dolžnikom dal potrebne, a resnične informacije o razmerah pri zaželenem mestu. Zahteva se tudi odkritosrčnosti od prošnikov, kar ostane popolnoma tajno.

Za podporo »Učiteljskemu skladu« se sklene podpre pobirati po okrožnici od posameznih učiteljskih oseb.

Prihodnje zborovanje bo na prijazni Gorici; takrat brez izjeme vsi tja!

Učiteljsko društvo za laški okraj je zborovalo dne 4. t. m. ob impozantnem številu učitelstva v Trbovljah-Vode. Pomislite, tov. urednik! Razen dveh šol, so bile vse zastopane in dvanast celih polnoštevilno. Pa kako tudi ne? Saj je bila vendar na dnevnem redu točka, ki je vse učitelstvo elektrizirala, t. j. predavanje g. dr. Frana Ilešiča! Zato pa dovolite, da v pričo tega veselega dejstva svoje poročilo malo raztegmem.

Po posredovanju ravnatelja Gustav Voduška nas je čakala ob postaji rudniška lokomotiva z vozički, ki so nas hitro privleli na zborovališče. Dal jo je drage volje učitelstvu na razpolago g. rudniški ravnatelj. Naj mu bo torej na tem mestu izrečena presrečna zahvala. Ob določeni uri odprli so. predsednik zborovanje. Pozdravi vse navzoče, posebno pa še nam vsem dragega gosta g. prof. dr. Fr. Ilešiča, navzočega župana trboveljske občine, šol. ravnatelja in okraj. šolskega nadzornika G. Voduška, ki je vključil svoji preobloženosti z delom prihitel na zborovanje; nadalje goste gđ. Stanko Gnušovo, gg. Dolničarja in Bergerja. Naposled pozdravi še nanovo k društvu pristopivšega člana gđ. Minko Richterjevo in tov. Maksa Wudlerja. — Tov. ravnatelj G. Vodušek poudarja v odgovoru, da mu je čast pozdraviti navzoče v imenu trboveljske občine, ki se veseli prihoda zavednega učitelstva. Izrekel pa je svoje obžalovanje, da nekateri člani tako malomarno izpolnjujejo svoje dolžnosti napram društvu in to ravno oni, ki jim to v polni meri dopuščajo čas in gnotna sredstva. Nadeja pa se, da se bo to odslej izpremenilo, zakaj le »v slogi je moč«. — Zapisnik zadnjega običnega zbora se odobri. Došli dopisi se vzamejo na znanje in rešijo. Zbor določi Zavezi prispevek za srebrni jubilej 15 K, ki jim doda tov. ravnatelj G. Vodušek 5 K, skupaj 20 K. — Nato se je vršilo željno pričakovano predavanje g. dr. Ilešiča o »Tolmačenju nekaterih pravnopisnih slučajev«. Z njemu nekatero natančnejšo, pregledno dovršenostjo se mu je v polni meri posrečilo dvoumno, suhoparno snov podati v taki obliki, da nam je predavanje še prehitro minilo, da si je trajalo skoro dve uri. Po končanem krasnem in poljudnem govoru kar ni hotelo ponehati burno in navdušeno priznanje navzočih. Iz obzorov vseh je žarela zadovoljnost, zakaj vsakdo izmed navzočih se je nečesar naučil. Gosp. profesorja pa zagotavljamo iskrene hvalečnosti na izrednem učinku.

Delegatom Zaveze se določijo tovarišice in tovariši: Arzenšek Marija, Windischer Marija, Jurko Vitko, Kuhar Anton, Lebar Fran, Petrovič Simon, Plavšak Robert in Zupančič Fran.

Ko se zahvali tov. predsednik vsem navzočim, kakor tudi vodstvu šole za prepuščitev zborovalnice, zaključijo izborni uspešno zborovanje.

V neoficialnem delu dnevnega reda pa sta pripomogla do popolnega zadovoljstva zborovalcev g. restavater Dolničar in »Oskarjev šramel«. — Prvi ni štedil besed, ki so pripomogle do točne, izborne potrebe, drugi pa ne strun, iz katerih je prav mojstrsko izvaljal koncertne točke. Srečna zahvala torej obema. Vsem pa ključemo: Da se vidimo na prihodnjem zborovanju zopet v tako častnem številu!

Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek 1. maja v Orlovici. Tov.

predsednik pozdravi vse navzoče, predvsem tov. Flereta, ki je društvu nanovo pristopil, ter tov. Armicha iz Velenja. Dopis »Učit. gospodarske in kreditne zadruge« smo rešili v toliko, da stopi društvo z njo v zvezo v tekočem računu. Zvezi slovenskih učiteljev in učiteljic v Ormožu je naznanil tov. predsednik, da umakne društvo za sedaj svoj predlog glede ustanovitve samostojnega društva slov. učiteljic na Štajerskem. Rešil se je tudi dopis Zaveze glede banke »Slavije« in dopis konjškega učit. društva. Dopis Zaveze kakor tudi prošnja za učiteljski sklad radi denarnega prispevka smo morali z ozirom na skrajno slabo stanje društvene blagajne odkloniti. Nato je predaval tov. Armich prav zanimivo o risanju po naravi z ozirom na novi učni načrt. Pojasnjeval je to poučno predavanje s slikami in risarijami svojih učencev, katerih snažno in perfektno izvršitev smo vsi občudovali. Delegati za Zvezino zborovanje so sledeči: tov. Anica Brišnikova in tov. Petrak; namestnika I. Jakše in R. Senica. Nato se je vršil občni zbor. Iz poročila tov. tajnice posnemamo, da je šlo društvo enega člana in 29 pravih članov. Zborovanja so bila v preteklem letu štiri. Predavali so sledeči: 27. junija v Orlovici dr. Šerko o vplivu alkoholizma na otroško dušo, 18. julija na Vranskem tov. I. Jakše s skiptikonom o Postonjski jami, 17. oktobra na Gomilskem tov. Jakšetova »Žena in javnost« in 3. aprila pri Pihlbirtu tov. Pečar »Britek je naš stan, a sami si delamo še britek«. Iz poročila tov. blagajnika smo se prepričali, da društvo ne more zmagovati vseh stroškov; zato smo zvišali udnino na 4 K.

Volitev odbora se je izvršila tako: Ivan Jakše, predsednik; Ivan Zotter, podpredsednik; A. Brišnikova, tajnica; Srečko Pečar, blagajnik. Tov. Jakše se zahvali za izvolitev ter naznani, da stopa društvo v 40. leto svojega obstanka. Treba bo premišljati, ali bomo ta redki dogodek praznovali ali bomo šli kar tiho in mirno mimo njega. Poziva vse navzoče k složnemu in vzajemnemu delovanju v krogu društva. Na predlog tov. Flereta priredi naše društvo o priliki zborovanja Šaleškega učiteljskega društva dne 1. junija izlet v Šostanj.

Istra.

Poziv na glavnu skupštino »Hrvat-skog učiteljskog društva »Narodna Prosvjeta« za Istru u Pazinu», koja će se održavati u Mihotićima kod Matulja na Duhovski ponedjeljak dne 12. svibnja, o. g. u 1 sat poslije podne u dvorani »Narodnog doma« sa slijedećim dnevnim redom:

1. Otvorenje skupštine.
2. Čitanje i ovjeravanje zapisnika zadnje glavne skupštine.
3. Izveštaj odbora: a) tajnika, b) blagajnika i revizora, c) urednika društvenog glasila.
4. Izbor upravnog odbora i revizora.
5. Uredjenje pravnih odnosa učiteljskega Istre.
6. Možebitni prijedlozi, koji se imaju pismeno prijaviti odboru bar 8 dana prije skupštine. O neprijavljenim prijedlozima raspravljat će se samo uslijed zaključka glavne skupštine.

Odbor »Hrvat. učiteljskog društva Narodna Prosvjeta za Istru u Pazinu«.

Književnost in umetnost.

Slovan, mesečnik za književnost, umetnost in prosveto, je svojo letošnjo številko v veliki meri posvetil naši jugoslovanski ideji; na to stran merita skica Milana Puglja »Mi bi rastli kakor bori in smreke« (ako bi se namreč srečala Kraljevič Marko in kralj Matjaž); Golar Uglesja pa nas s svojim »Klicem domovine« stavi v tragiko črnogorsko in slovensko. Z artistovsko fineso je izvedena Nazorova istrska pravljica »Divji grad«, kjer povljuje kraljevič Marko; nežno je to pravljico ilustriral Saša Santel. Na čelu lista je reproducirana Miloševa Vukosava iz Kosovske tragedije (Urednik dr. Fr. Ilešič analizira »Milana in Mileno«).

Andrej Černejšev, zgodovinski roman. Češki pisal Julius Zeyer, poslovenil Stan-ko Svetina (Slovenska knjižnica, snopič 187—191). V založbi »Goriške Tiskarne« A. Gabršček. Str. 304. cena 2 K. — O slavni ruski carici Katarini II. in njeni dobi je nakopičenih nešteto spisov v raznih evropskih jezikih, ali ni eden ne zgrabi duše čitatelja tako silno, kakor češki roman iz peresa Julija Zeyerja. — Andrej Černejšev je junak romana, ki je postal ljubljeneц visoke knjezne Katarine, a je moral zaradi svoje ljubezne neizmerno trpeti. — In ko je prišel trenutek, da bi užival polno srečo poleg nove carice Katarine II. ne le kot srečni ljubimec, marveč kot njen srcu, ki mu ga je zabodla v ječi nesrečna, zblaz-

nela mati. — Kdor začne čitati, ne odloži knjige iz rok do konca. — Vsi zgodovinski dogodki so opisani verno po resničnih virih, tako umor carja Petra, umor zaprtega carjeviča Ivana, dvorsko življenje za prejšnje carice Elizabete itd. — Dostavljamo, da je izšel lani v znani Bongovij založbi velik nemški roman pod naslovom: Roman einer Kaiserin, pisatelj je naštel dve strani virov, iz katerih je črpal snov, le Zeyerja ni omenil, da je čisto navadno kradel iz »Andreja Černejševa« cele strani in posamične prizore. Zaključujemo s pripombo, da bo »Andrej Černejšev« zopet ena tistih knjig, ki se hipoma razširjajo med ljudstvo, in po kateri bodo nekaj časa največ povpraševali. Le po njej, ker nikomur ne bo žal za trošek, ki je razmeroma jako nizek.

Srednješolski vestnik.

»Nastavni Vestnik«, glasilo slovenskih in hrvaških profesorjev, 7. zvez. — Ta številka ima prav mnogo literarnih ocen in zanimivih stanovskih ter šolskih vesti. Razen poročil o »Društvu slov. profesorjev« v 1912 in o »Društvu profesorjev v Dalmaciji« čitamo interesantno debato o predavanju nadzornika Bosanca o poučevanju literarne zgodovine. Obširneje je naznanjen dr. Arambasina »Semčmiški Rečnik« in dr. Tillerjevo »Ustavoznanstvo«, ki je izšlo tudi lani v Izvestju novomeške gimnazije; prof. M. Pirnat je spisal nekrolog prof. Orožna. — »Nastavni Vestnik« teče sedaj 21. leto. Izdal je sedaj pregled vseh člankov dosedanjih 20 letnikov; dotle so izmed Slovencev sodelovali: Drag. Beranič, dr. Cerik, dr. Ilešič, dr. V. Kušar, dr. Tominec, prof. Vajda, prof. Wester, stud. phil. Oštir, prof. Reisner, Mole.

Politiški pregled.

»Stranke s katoliško podlago niso narodne!« Tako pravi hrvaški katoliški župnik dr. Jurij Cenkič, in sicer v »Hrvat-ski« v glasilu hrvaške stranke prava, katere del je tudi slovenska klerikalna stranka. Župnik dr. Juraj Cenkič piše v uvodniku »Politika okupljanja sila i umirivanja duhova« (mesna beseda našim novokatolikom) med drugim tudi tole: »Ako postavimo kako političko stranko na izrazito konfesionalno stališče, leta ne more biti nikdar narodna in kot taka ne bo nikdar mogla zediniti vse... v en edinstven narodni organizem. Povest o Svatopolkovem svežnju naj nam bo vselej pred očmi!« Slovenska klerikalna stranka sloni na izrazito konfesionalnem — katoliškem stališču, njen program, ki priznava samo katolicizem, je čisto konfesionalen, za to tudi ta stranka nikdar ne more biti narodna, kar je jasno povedano v zgoraj navedenih besedah župnika dr. Cenkiča.

»Prava beseda«, Berlinski dopisnik časopisa »Kölnische Zeitung« je pač ne-hote povedal resnico. V nekem članku konstatira namreč, da tvorijo Slovani v naši monarhiji 60 odstotkov vsega prebivalstva, da je bilo pod ministrskim predsednikom Bienertom in Stürgkhom Slovanstvo nazaj potisnjeno in da se je vladalo v nemškem duhu. Velike zmage balkanskih Slovanov, pravi nadalje dopisnik, so seveda učinkovale, da so na vsej črti povzdignile moč Slovanstva; tudi v Avstriji. Treba bo s tem računati, da bodo v bodočnosti slovenski narodi zopet igrali večjo vlogo, kakor je to bilo pod Taaffejem. Da pa se je pod Taaffejem delala prava politika, dokazuje dejstvo, da je bila era Taaffe edina perioda političkega in finančnega reda. S politiko preganjanja Slovanstva in z vlado v nemškem duhu pa se začne perioda kriz, iz katere ni vedela vlada nikakega izhoda in v kateri si tudi sedanja vlada ne more pomagati.

»Pomorska moč evropskih velesil«. Ako se bodo vse velesile natančno držale svojih načrtov, ki segajo po večini do 1. 1915, tedaj bo istega leta sledeče bojno razmerje: I. skupina: Angleži 50 bojnih ladij, 41 križark; Francozi 22 bojnih ladij in 71 križark; Rusi 14 bojnih ladij in 7 križark. II. skupina: Nemčija 33 bojnih ladij in 14 križark, Italija 17 bojnih ladij in Avstrija 13 bojnih ladij. Skupno tedaj I. skupina 86 bojnih ladij in 65 križark, druga skupina pa 63 bojnih ladij in 14 križark.

»Znana tvrdka Krupp v Nemčiji« je zamotana v tako umazano afero, da ji ni kmalu para na svetu. Socialno demokratski državni poslanec Liebknecht je v državnem zboru odkril, da so od Kruppa plačani agenti hujskali razne države med seboj, da bi le te čim več vojnega materiala naročevale pri tvrdki. Lansko leto so slavo stoletnico obstanja le velepatiotične tvrdke; tudi cesar Viljem je imel

fulminantno napitnico; sedaj pa taka odkritja!

»Žensko gibanje na Turškem«. V Turčiji se zadnje čase močno širi žensko gibanje. V Carigradu izhaja list, ki ga urejujejo same ženske. List se imenuje »Ženski svet«. Tam pišejo: Me branimo svoje pravice kakor moremo in prosimo žurnaliste, naj pustijo prosto pot našemu gibanju. Moški so z nami delali vedno slabo in so napravili iz nas sužnje. Pričakujemo od pomoč za trpljenje tolikih let!

»Izjemno stanje«. Dne 3. t. m. je bilo razglašeno nad Bosno in Hercegovino izjemno stanje. Povsod so bile nabite odredbe, tiče se suspendiranja nekaterih določb dežel. statuta, in odredbe, s katerimi se določajo izjemne določbe. Te odredbe obsegajo: 1. Predpise utesnujoče priglasitveno dolžnost imeti nakaznice. 2. Prosto potovanje. 3. Utesnitev društvenega zborovalnega prava. 4. Utesnitve pri prodaji in posesti orožja. 5. Začasno podreje-nje civilnih oseb pod vojaško pravosodstvo. 6. Poostrežen nekaterih določb kazensko - pravnega reda in tiskovnega zakona. 8. Utesnitev in nadzorstvo nad brzojavnim in telefoničnim prometom. 9. Omejitve in preprečitev zlorabe golobov-pismoš. — Razglašalo se je, da se proglasi izjemno stanje tudi nad Dalmacijo, ali to se za enkrat ni zgodilo. — Vlada pravi, da je bil ta korak v Bosni in Hercegovini potreben, da je to varnostni ukrep za slučaj vojne. V Bosni in Hercegovini pa so razpuščena razna s proglasitvijo izjemnega stanja tudi razna društva, tudi strogo nepolitiška in kulturna; imetje društev, spisi, knjige, vse to je konfiscirano.

Kranjske vesti.

»Opustitev počitniške naselbine v Zatišju«. Na zadnji seji mestnega sveta v Ljubljani je poročevalec Milohnoja izjavljal, da se je leta 1908 kupilo Zatišje za 48.000 kron. Je v tej kratki dobi se je pa izkazalo, da se Zatišje ni obneslo. Predlaga, da naj se Zatišje že letos opusti in naj se rajši omogoči, da se ustanove zavetišča v Ljubljani. Dosedanja gospodinja Zatišja, poštarica Vavken, ki je proti 1000 K v Zatišju gospodinjila, tega več ne more, ker ji to brani poštna oblast. Predlaga, da naj se počitniška naselbina Zatišje opusti, Zatišje naj se proda, dokler se Zatišje ne proda, naj se dosedanjemu varuh Golobu prepusti varstvo Zatišja proti prostem stanovanju in 20kronski mesečni plači. Denar, ki se bo iz izkupička Zatišja pridobil, naj se porabi za dnevna zavetišča na ljubljanski šolah. — Obč. svet. E. Kristan naglašja, da se mora tak korak tehtno preudariti. Zadnje čase se kaže tendenca varčevati. So pa stvari, pri katerih ne kaže zgolj varčevati. Glede na mladinsko oskrbo je bilo Zatišje vsaj en korak. Prav je, da so dnevna zavetišča, morajo pa biti tudi poletne naselbine. — Dr. Triller nasproti Kristanu izjavi, da z Zatišjem nismo dosegli, kar smo name-ravali, in da se isti efekt, ki se je ob ustanovitvi počitniške naselbine v Zatišju mislil doseči, ni dosegel. Otroci so domotožni in so se med njimi širile bolezni. Namesto Zatišja hočemo na nasvet deželne-sodnega svetnika Milčinskega ustanoviti po vseh ljudskih šolah dnevna zavetišča in se bodo uvelje leteče ferialne kolonije. — Župan dr. Tavčar ne dvomi, da so tisti, ki so Zatišje ustanovili, imeli najboljšo voljo. Obneslo se pa Zatišje ni. Otroci so hodili vedno v en kraj in so tudi na polju preveč škode napravili. Ker nimamo v Zatišju več gospodinj, je popolnoma nemo-goče letos otroke v Zatišje pošiljati. Jako lepo so se izkazala dnevna zavetišča. Najprvo bomo dnevna zavetišča razširili, na to bomo pa izvedli, da bodo otroci šli lahko vsako leto v drug kraj naše domovine. Letos to še ne bo mogoče, pač pa drugo leto. — Pri glasovanju obveljajo odsekovi predlogi.

»Klerikalne nakane v našem šolstvu«. »Slovenski Narod« piše: »Naši klerikalci hočejo vsa odgovorna in vplivna mesta zasedati s svojimi zvestimi pristasi, če pa to ne gre, pa vsaj z Nemci. Čuje se, da misli dež. šol. nadzornik, dvor. svetnik gospod Fran Levceč čez nekaj časa iti v pokoj. Z njim izgubimo enega najboljših slovenskih šolnikov. In pričakovati bi bilo, da pride na to mesto mož, ki bo vreden naslednik Levčev in ki bo tudi kos nalogi, ki jo današnja moderna doba stavi na šolnika. Toda klerikalci se za to presneto malo brigajo, njim je alfa in omega vsega — klerikalno prepričanje. In ker sedanji okrajni šolski nadzornik Gabršček prav zvesto izvršuje voljo klerikalnih uničevalcev slovenskega šolstva, tedaj je tudi zrel za deželnega šolskega nadzornika, ker pa to ne gre kar tako čez noč, ga hočejo predvsem spraviti na ljubljansko učiteljsko Perzevo mesto, da dobi naslov profesorja. Nato pa bode imenovan za deželnega šolskega nadzornika. Na

njegovo mesto kot okrajni šolski nadzor-
nik pa pride šišenski nadučitelj in na-
vdušen gasilec Lavtizar. Tako si vsaj kle-
rikalci vse to žele. — Dandanes je na
Kranjskem vse mogoče!

—r— **Šolski zgradbi v Mavčicah** in v
Olševku v kranjskem okraju je prevzela
ljubljanska tvrdka A. & V. Accetto.

—r— **Pevski in telovadni nastop go-
jenk mestnega dekliškega liceja.** Dne 30.
aprila se je vršila v telovadnici mestnega
dekliškega liceja lepa slavnost. Nastopile
so deklice-pevke in telovadke po posa-
meznih razredih ter pokazale veliko spret-
nost v petju in telovadbi. Pevskim točkam
so sledile menjevale lepe rajalne vaje
malih deklic, rajanje z obroči, menuet, sli-
koviti in težavni grški ples, ki so ga izva-
jale gojenke četrtega razreda; najlepše
in najtežavnejše pa so bile vaje s kiji in
proste vaje. Posebno moramo poudariti
zadnje, ki kažejo jasno, kaj lahko naredi
dobra vztrajna vaja pod spretnim stro-
kovnim vodstvom. Petje se je izvajalo
precizno. Izmed 12 pesmi so bile najboljše
»Škrjanček poje«, Bendlovo »Žitno polje«,
»Gondolirjeva pesem« (Gerbič), Adamiče-
va »Uspavanka« in »Slovenskim mla-
denkam« (Volarič). — Najlepši vtisk je
dobil vsak gledalec o agilnosti in izred-
nem veselju do petja in telovadbe, ki ga
goje mlade gojenke dekliškega liceja. Go-
tovo gre v tem oziru velika zasluga obe-
ma strokovnima učiteljicama, da znata
zbujati v svojih gojenkah veselje do petja
in telovadbe. — Predstave se je udeležila
velika množica odličnega občinstva.

—r— **Na ustanovnem zasedanju za glu-
honeme v Ljubljani** se bodo s pričetkom
šolskega leta 1913/14. nanovo sprejemali
gluhonemi, na duhu zdravi šoloobvezni
otroci v starosti 7 do 12 let. Prošnje za
rojstnim in domovinskim listom ter z
zdravniškim izpričevalom je vlagati do
10. junija t. l. pri vodstvu zavoda v Ljub-
ljani. Koncem junija se baje vrše sprejem-
ni izpiti. Tovariše in tovarišice prosimo,
da opozore na to morebitne starše gluho-
nemih otrok v svojem okraju. Vzgojeval-
nine ni, kolikor znano, plačuje večina
staršev od gojencev tega zavoda le oble-
ko in obutev otrok za njih vzgojevanja.

—r— **K notici glede dopoldanskega
pouka** smo prešli iz vrst ljubljanskega
učiteljstva še naslednje pojasnilo: Mestna
zdravnica sta že opetovano podala na
mestni šolski svet svoje mnenje, da naj se
s 1. majem ali pa vsaj s 15. majem začne
z dopoldanskim poukom, in sta svoje za-
hteve tudi utemeljevala z zgledi drugih
mest, oziroma z raznimi slučajmi bolezni,
ki se pojavljajo pri otrocih. Nadzornik
Maier pa je bil mnenja, da bi popoldanski
počitek moralno vplival slabo na otroke.
Radi bi vedeli, zakaj? Zakaj pa ne vpliva
»moralno« slabo n. pr. četrtek ali pa ne-
delja. Zakaj ne vplivajo moralno slabo ju-
nijski dnevi; izgovor je torej jalov. V ko-
rist šole in mladine bo, da se opravičenim
željam ugoditi. — Iz krogov slovenskih
staršev pišejo o istem predmetu: Po mo-
jem mnenju je popolnoma pravilno, da se
zavzemate za poldnevni pouk. Uradniki
in delavci imajo tu tuintam popoldne prosto
in bi radi šli z otroki v prirodo, posebno
sedaj v majskih dneh, ko si vsak želi pod
milo nebo. Pouk bi zaradi tega ne trpel,
ker je zdravje mladine predpogoj za du-
ševni in telesni razvoj otroka. Dobro bi
bilo, da bi o tem še drugi povedali svoje
mnenje. — Naše mnenje je, da bi se ta za-
deva takoj lahko ugodno uredila, če bi ne
bilo sekantnega in nervoznega nadzorni-
ka Maierja. Ta nalašč šikanira starše,
otroke in učiteljstvo. Pa pravijo, da mora
šola delovati v soglasju z domom. Saj tudi
bi, ko bi ne bilo Maierjevcev!

—r— **C. kr. pletarska šola v Radov-
ljici** vidno napreduje pod vzornim vod-
stvom L. Patika. Izdelujejo se v tej šoli
tako lepi izdelki, da lahko tekmujejo z
vsemi izdelki tu in inozemskih firm. Tako
je občina hvala! Kdor si je enkrat nabavil
kak predmet iz te pletarne, se rad vrača
z zopetnimi naročili na ta zavod. In kar
je glavno, ti izdelki so narejeni iz doma-
čega protja in z domačimi delavci.

Štajerske vesti.

—š— **Deželni šolski svet** je imel dne
26. aprila sejo, v kateri je imenoval Fri-
derika Šušnika za def. učitelja v Rajhen-
burgu, Ludvika Kokota za def. učitelja v
Dobovi in Ferd. Šentjurca za def. učitelja
v Sornljah. V stalen pokoj je stopila def.
učiteljica v Konjicah, Lavra Schlesinger-
jeva.

—š— **Ormoški okrajni šolski svet** je
v svoji redni seji dne 5. maja t. l. na pred-
log učiteljskega zastopnika enoglasno
sklenil, pozvati štajerski deželni odbor in
c. kr. vlado, da zaradi nastale neznosne
bede in pomanjkanja med učiteljstvom
provizorično takoj nekaj ukreneta, s da
zastavita tudi ves svoj vpliv za delazmo-
žnost štajerskega deželnega zbora in za

definitivno ureditev učiteljskih plač, kakor
jih imajo državni uradniki od XI. do VIII.
čimovnega razreda, da pride učiteljstvo in
z njim šola do potrebnega miru!

—š— **»Priatelj obiskov«** zagovarja
sebe in svoje somišljenike ter imenuje
moje opomine »otročarije«. Nočem mu
kratiti veselja, ako tako rad obiskuje svo-
je kolegije, ki znabiti tudi ne odobravajo
mojih opominov. Pa ker še menda ni iz-
govorjena zadnja beseda o tej točki, ome-
njam za danes samo sledeče: Ako je ve-
denje dotičnih gospodov dostojno ter ome-
njeni obiski ne škodijo ugledu prizadete
učiteljice, rada prekličem svoje opomine.
Nisem sovražnica poštenih obiskov, ako
se vrše zmerno in na primernem mestu.
(Tako je! Op. uredn.) — Mlada učiteljica.

—š— **Tretji avstrijski esperantski
kongres v Gradcu.** Za ta kongres, ki se
vrši o Binkoštih v Gradcu, so prevzeli po-
kroviteljstvo namestnik grof Clary und
Aldringen, deželni glavar grof Attems in
korni poveljnik izm. baron Leitner. Na
vseh straneh se opazuje živahno zanimal-
nost. Saj pridejo v Gradec prvikat
zastopniki raznih narodov in raznih
jezikov, da občujejo med seboj v enem
jeziku — v esperantskem — ter se posve-
tujejo o skupnem delu. Vendar se ta kon-
gres ne bo mogel meriti s kakim svetov-
nim, pri katerem se snidejo zastopniki 30
in še več narodov, ali pa s kakim dežel-
nim, kakor na primer na Angleškem,
Francoskem, Nemškem in v drugih drža-
vah, ker je še esperantsko gibanje pri nas
v Avstriji, posebno pa v alpskih deželah,
razmeroma slabo razvito. Vendar pa se je
že prijavilo večje število udeležencev. Za
slavnostno otvoritveno zborovanje je dal
na razpolago deželni glavar grof Attems
viteško dvorano (Rittersaal), za esperant-
sko razstavo in manjše strokovne seje
mestni svet dve sobi v nekdanjem poslop-
ju trgovske akademije, za večje seje pa je
odstopilo trgovsko društvo »Merkur« svo-
jo učno dvorano v trgovskem domu (Haus
der Kaufmannschaft) brezplačno. Kon-
gres se prične na binkoštno soboto ob
10. uri z otvoritvijo esperantske razstave
v nekdanjem poslopiju trgovske akade-
mije. Želeti bi bilo, da slovenske esperan-
te zastopa na tem kongresu kak Slovenec.

—š— **Na cvetlični dan v Gradcu** so
prodali okrog 226.000 cvetic in pričaku-
jejo okolo 18.000 kron čistega dobička.
—š— **Südmärk v Št. Ilju.** Dr. Jane-
schitz, član vodstva za nemško naselje-
vanje v Št. Ilju — njegov oče je Slovenec
in se piše pošteno slovensko: Janežič —
je priobčil v nemških listih obširno poro-
čilo o nemškem naseljevanju v Št. Ilju.
V osmih letih je Südmärk v Št. Ilju nase-
lila 40 nemških rodov in s 300 osebami. V
ta namen je kupila od Slovencev 1500
oralov zemlje. Naseljevanje pa se bo na-
daljevalo, ker je lanski občni zbor v Sol-
nogradu dovolil Südmärki, da sme v ta
namen porabiti vsako leto do 100.000 K.
— Dr. Korošec pa je v Gorici pripovedo-
val, da Slovenci v Št. Ilju kupujejo po-
sestva.

—š— **Trije voditelji na eni trirazred-
nici.** To je sicer redko, a neke na Štajer-
skeni jih dobiš. Prvi je nadučitelj sam,
srednji je njegova hči, učiteljica, odliku-
joča se po svoji fini izobraženosti, a višji
je sama nadučiteljeva žena in učiteljica
ročnih del. Kaj prijazno odmeva že dolgo
med učiteljstvom okoliškega Gorenjega
Pozdravlja ta imeniten ženski duh! Vesta,
draga tovarišica, dragi tovariši! Na nižje
organizirane šole s tako številnim vod-
stvom kot edini tujec v učiteljskem zboru
se ne poda nikdar in nikoli, sicer si izpo-
stavljen vsem le mogočim in nemogočim
neprijetnostim, kakor nas uče izkušnje
zadnjega časa ravno tu-le. Obžalujemo
prav iz srca! — Priobčimo tudi oceno te
lepe melodije — v proslavo kolegialne
učiteljske vzajemnosti v 20. stoletju, če
bo treba. — Več tovarišev in tovarišic.

Goriške vesti.

—g— **III. dijaški telovadni nastop** v
Gorici preteklo soboto v Trgovskem do-
mu je uspel nepričakovano lepo. Tokrat
je bilo tudi več občinstva, kakor pri prejš-
njih dveh nastopih. Kdor je videl vse tri
nastope, mora reči, da dijaška telovadba
od stopnje do stopnje napreduje. Telovad-
ci obvladujejo svoje moči, vaje na orodju
in proste vaje odgovarjajo njihovim mo-
čem popolnoma in vse vaje, težke in kom-
plicirane, izvajajo dijaški-telovadci z lah-
koto. Ves dolgi in težki vzpored se je iz-
vršil tako disciplinirano, da ne bi mogel
tudi najhujši kritik-strokovnjak ničesar
grajati. Proste vaje članstva, naraščaja in
vaditeljskega zbora so naravnost očarale.
Ni bilo videti napačnega giba, tem manj
pa lenega, kakor se to večkrat opaža
drugod. O naraščaju pa glede prostih vaj
ne morem drugega reči, kakor da jih ime-
nujem junake-strelce, ker odmor so s pa-
licami po vsaki končani vaji izvedli tako
krasno, da se je vsak nehote vprašal, ali

je sploh nekaj tako eksaktnega mogoče.
Na orodju smo videli lepe vaje, težke in
lahke, ali vse se je izvedlo elegantno in
lahkotno. Videlo se je moč discipline, vo-
lje in veselja do telovadbe, in čast vadi-
teljem, da razpolagajo s takimi strokovnimi,
pedagoškimi in metodičnimi, telovadnimi
znanostmi. Vzorna vrsta na krogih je svo-
jo nalogo izvršila dobro. Videlo se je, da
se je ta vrsta poprijela telovadbe na kro-
gih šele pred kratkim, ker vaje, težke
vaje, so se izvedle z nekako težkočo,
strahom in nesigurnostjo in se ne more
reči, da se je to opazilo ravno zaradi te-
ga, ker je telovadba na krogih najtežja
in rabi največ moči. Vrhunec učinka je
pa bila skupina na bradli, šest stoj na
rokah, izvedenih po vzorni vrsti. Tako
slika je naravnost imponantna. — Dijaški
telovadni nastop zasluži priznanje vse-
stransko, in vredno je podpirati telesno
vzgojo naše inteligentne mladine, ako se
vidi tako krasne uspehe. Vi, ki ste videli
nastop, delujte pri prijateljih in znancih
na to, da se bo zanimanje in podpiranje
telovadbe v Slovincih množilo, ne pa na-
robo!

—g— **Bivši učitelj Turk**, ki je služ-
boval v Brdih in pobegnil na Balkan, je
pod obtožbo veleizdaje. Išče ga krminska
sodnija.

—g— **Grahovska čebelarstva podru-
žnica** priredi na Binkoštni ponedeljek, dne
12. t. m., predavanje v ljud. šoli v Kanalu.
Začetek ob 3. uri pop. Predaval bode če-
belarski večak tov. nadučitelj Kašca. Po
predavanju bo praktičen pouk pri čebel-
njaku g. Jos. Valesa v Kanalu. Čebelarji!
Udeležite se tega čebelarstva sestanka
vsi brez izjeme! Tudi pri čebelarstvu je
napredek le v izobrazbi!

Tržaške vesti.

—t— **Smrtna kosa.** Preteklo soboto
je bil pokopan v Trstu c. kr. učitelj nem-
ške državne ljudske šole Teodor Čampa,
ki je umrl v prerani dobi, star komaj 42
let. Pokojnik je bil eden izmed malega
števila onih slovenskih učiteljev, ki so
navzlic vladajočim razmeram dobili slu-
žbo na teh državnih zavodih. Služboval
je pred leti na Kranjskem in potem v
Pulju. Zapustil je vdovo, sina, očeta in
mater, oba upokojena c. kr. učitelja v Tr-
stu. Svoje dni se je bavil tudi s slovensko
glasbo. Bodí mu lahka zemlja in blag spo-
min!

—t— **Drugi občinski dekliški licej** Na
zadnji seji mestnega sveta je magistratni
asesor Novak prečital predlog šolskega
odseka za ustanovitev drugega občinske-
ga dekliškega liceja s šolskim letom
1913/14. in sicer tako, da se odločijo od
sedanjega liceja paralelke v pripravnici in
liceju ter se osamosvoje pod lastnim rav-
nateljstvom kot drugi občinski licej. —
Občinski svetnik dr. Wilfan je izjavil, da
sicer v principu ni nasproten predlogu, ker
priznava, da je sedanji licej v resnici pre-
napolnjen, toda kakor je sedanji licej edi-
no le v korist pripadnikom italijanske na-
rodnosti, bi prav tako bil tudi drugi licej.
Poudarjal je, da je treba na šolskem polju
radikalne preosnove, in sicer na podlagi
nacionalne avtonomije, in večina bi le te-
daj zadostila pravičnosti, če bi bila v de-
želnem zboru sklenila šolski zakon, osnov-
van na nacionalni avtonomiji. Z ozirom na
to, da se večina tudi pri tej novi šolski
ustanovitvi nikakor ne ozira na potrebo
slovenske manjšine, je izjavil, da bo gla-
soval proti predlogu. Predlog je bil nato
sprejet z vsemi glasovi; proti je glasoval
edini dr. Wilfan.

Splošni vestnik.

Nemško šolsko društvo. Schulverein
se pripravlja na svoj letni občni zbor o
Binkošti. Letos bo ta zbor na Dunaju.
Iz vseh krajev širne Avstrije baje pridejo
»zatirani« nemški bratje, da si potožijo
svoje bolečine. Tudi Nemci iz ogrskih
Karpát bodo navzoči. Dunaj tako zadobi
spet čisto nemško lice — za par dni. Čas-
nikarska poročila si obetajo prav mnogo
od tega shoda. Denarni promet za lansko
leto je prav povoljen. Dohodkov je bilo
1.400.000, in sicer okolo 250.000 K več
kakor l. 1911. Kaj tiči v tem društvu za
Slovane, o tem smo si na jasnem.

Slovensko deželno učiteljsko društvo
v Ljubljani priredi v soboto po binkošti
t. j. 17. t. m. ob 8. uri zvečer v »Narodnem
domu« zopet prijateljski sestanek z ljub-
ljanskimi učiteljskimi. Predaval bo ta ve-
čer tov. Likar: »O naši organizaciji«. Vse
gg. tovariše, posebno pa še ggč. tovari-
šice in prijatelje učiteljstva vabi na ta se-
staneček najviljudnejše odbor.

† **Teodor Čampa**, c. kr. učitelj v Tr-
stu je umrl dne 1. maja t. l. v 42. letu svo-
je dobe. N. p. v. m.!

Dobra misel. »Vestnik karlinskega
okraja« omenja finanč. nazadovanje Če-
ške Školske Matice. Primanjkljaj v pre-

teklem letu znaša 600.000 kron. Da se
Matici izdatno pomore, predlaga ome-
njeni list, naj se uvede prostovoljni
tedenski davek po 2, 4, 6, 8 in 10 vinarjev
za vsakega družinskega poglavarja. Če bi
vsak Čeh samo 2 vinarja na teden daro-
val, bi se nabralo 6.240.000 K, če bi pa
vsak Čeh daroval 4 vinarje, pa 15.600.000
kron.

Prošnja. V knjigi »Slovensko petje je
pokojni tovariš Fr. Rakuša rabil več kli-
šejev. Dvoje teh klišejev bi jaz zdaj po-
treboval. Kdor ve, kje se nahajajo sedaj
ti klišeji, naj mi to blagovoljno naznani,
da se obrnem do lastnika s prošnjo, da mi
odstopi potrebna dva klišeja! — Bukovica
nad Škofjo Loko na Gorenjskem, 6. maja
1913. — Janko Leban.

**Cenzura za kinematografe na Itali-
janskem.** Prefekti so dobili okrožnico, v
kateri se jim naznanja, da se ustanovi
osrednji urad za cenzuro kinematografs-
kih filmov.

Avstrija za Albance. O tem piše »Slo-
venski Branik« v svoji zadnji številki:
Glasom rimskega časopisa živi v Skadru
3000 katolikov. Za te je Avstrija zgradila
stolno cerkev, v kateri ima prostora
5000 oseb, nadalje frančiškanske cerkev
s šolo, semenišče in kolegij za jezuite, mi-
sijonsko hišo, bolnico in tiskarno jezui-
tov. To je žrtvovala Avstrija v tuji deželi,
kjer nima ničesar govoriti. V Trstu pa
živi glasom ljudskega štetja 56.000 slo-
venskih davkoplačevalcev, a Avstrija jim
ne da niti enega razreda ljudske šole. Ko-
lika sreča za človeka, ako je — Albanec!

Nadbiskup Bauer je daroval, kakor
poročajo iz Zagreba, prosvetnemu dru-
štvu »Napredek« v Bosni 50.000 K za
zgradbo društvenega doma v Sarajevu.

Tečaj za pridelovanje krme. Kmetijs-
ka šola na Grmu priredi 26. in 27. maja
t. l. dvodnevni tečaj za pridelovanje krme
s sledečim vzporedom. V ponedeljek, 26.
maja. Od 2. do 4. popoldne: Setev detelje
in trave na njivah za dvoletno in večletno
košnjo. Nakup potrebnega semena. Gno-
jenje deteljnih mešanic. Praktično razka-
zovanje deteljnih mešanic na šolskih nji-
vah in v poizkuševališču. V torek, 27. ma-
ja: Od 8. do 10. popoldne: Naprava novih
travnikov. Najbolj važne trave. Sestava
travnih zmesi. Množina potrebnega se-
mena. Praktično razkazovanje semena in
razdelitev vzorcev. Od 2. do 4. popoldne:
Priprava zemlje in posetev travnikov.
Poprava slabih setev. Gnojenje in zbolj-
šanje slabih in starih travnikov. Praktično
razkazovanje šolskih travnikov in trav-
niških zmesi v poizkuševališču. — Odda-
ljenim in podporepotrebnim udeležencem
s Kranjskega plača ravnateljstvo stroške
za pot do Novega mesta in za hrano 1 K
50 vin. na dan. Kdor se želi tečaja udele-
žiti ali s podporo tečaj obiskati, naj se
priglasí do 18. maja pri ravnateljstvu
kmetijske šole na Grmu.

Gozdarski tečaj na Grmu. Kmetijska
šola na Grmu priredi v sredo, dne 28., in
četrtek, dne 29. maja, gozdarski tečaj s
sledečim vzporedom. V Sredo od 1. do
3. popoldne: Pomlajevanje in oskrbovanje
gozdov. Od 3. do 7. ure popoldne poučni
izlet v gozdno drevesnico v Bršljinu in v
mestni gozd s praktičnimi demonstracija-
mi o pomlajevanju gozdov. V četrtek od
6. jutraj do 4. popoldne poučni izlet v
šolska gozda na Vrhovskem in v Pod-
ljudnem, kjer se vrše praktične demon-
stracije o oskrbovanju gozdov. Kdor se
želi tega tečaja udeležiti, naj se priglasí po
dopisnici pri ravnateljstvu kmetijske šole
na Grmu pri Novem mestu (pošta Kan-
dija) do 20. maja t. l. Oddaljenim in pod-
pore potrebnim udeležencem iz Kranjske
se dovoli povrnitev potnih stroškov stro-
škov do Novega mesta in podpora za pre-
hrano po 1 K 50 vin. na dan. Podpora se
dovoli pa le tistim, ki za njo pravočasno
prosijo in se jim je izrečno dovolila.

Zakon o nalezljivih boleznih. Urad-
na »Wiener-Zeitung« priobčuje v svoji
96. številki letošnjega leta zakon o nalez-
ljivih boleznih pri ljudeh in pri živini. Za-
kon obsega 42 točk. Po tem zakonu je
zapovedano naznaniti vsak sumljiv slučaj
kake bolezni, ker drugače bodo zanikr-
neži kaznovani z denarno kaznijo do 100
kron ali z zaporom do 8 dni. Ni pa po-
treba, da naznani ravno kdo iz prizadete
hiše, lahko to stori tudi sosed ali kdor-
koli.

Proslava Zrinjskega in Frankopana v
Belgradu. Dne 30. pr. m. se je vršila v
vseučiliški dvorani proslava spomina na
bana Zrinjskega in kneza Frankopana
povodom obletnice njih mučeniške smrti
30. aprila 1671. To je bila v Srbiji prva
proslava hrvaških mučnikov. Akademik-
na mladina je poudarjala potrebo, da Hr-
vati in Srbi skupaj slavijo svoje veljake
in se skupno spominjajo medsebojnih
svetlih in temnih dni.

V Belgiji so uvedli po avstrijskem
vzorcem promet s poštnimi položnicami, ki
ga imajo dosedaj razen Avstrije še Nem-
čija in Švica.